WARSZAWSKA

Oddziaływanie skarpy

- Czynnik założycielski Jazdowa i Starej Warszawy
- Lokalizacja okazałych siedzib królewskich, szlacheckich i mieszczańskich
- Walory krajobrazowe
- Historyczny podział miasta na dwie części:

  bogate Śródmieście i biedne (zalewowe) Powiśle
- Koncepcja „Alei Na Skarpie” w międzywojniu
- Nazwa periodyku Biura Odbudowy Stolicy po II wojnie światowej

Cena 7 zł.

SKARPA

WARSZAWSKA

TYGODNIK

ROK I WARSZAWA — 4 LISTOPAD — 1945 R. NR 3

W poszukiwaniu nowego funkcjonalizmu

PRAGA
POWIŚLE
PARK KULTURY I WYPOCZYNKU
PARK KULTURY I WYPOCZYNKU
PARK UJAZDOWSKI
PARK AZIENKOWSKI

Odkryj Skarpę!

Koncepcja ścieżki rekreacyjno-turystycznej

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Głęboko wierzymy, że obszar Skarpy Warszawskiej może stanowić realną alternatywę dla Traktu Królewskiego oraz bulwarów wiślanych zarówno w ofercie kierowanej do mieszkańców Warszawy, jak również do odwiedzających ją turystów.

Porównywalne powierzchnie oddziaływania tych terenów pozwalają sądzić, że dzięki przemyślanemu wykorzystaniu potencjału Skarpy stanie się ona wobec wymienionych obszarów konkurencyjna.

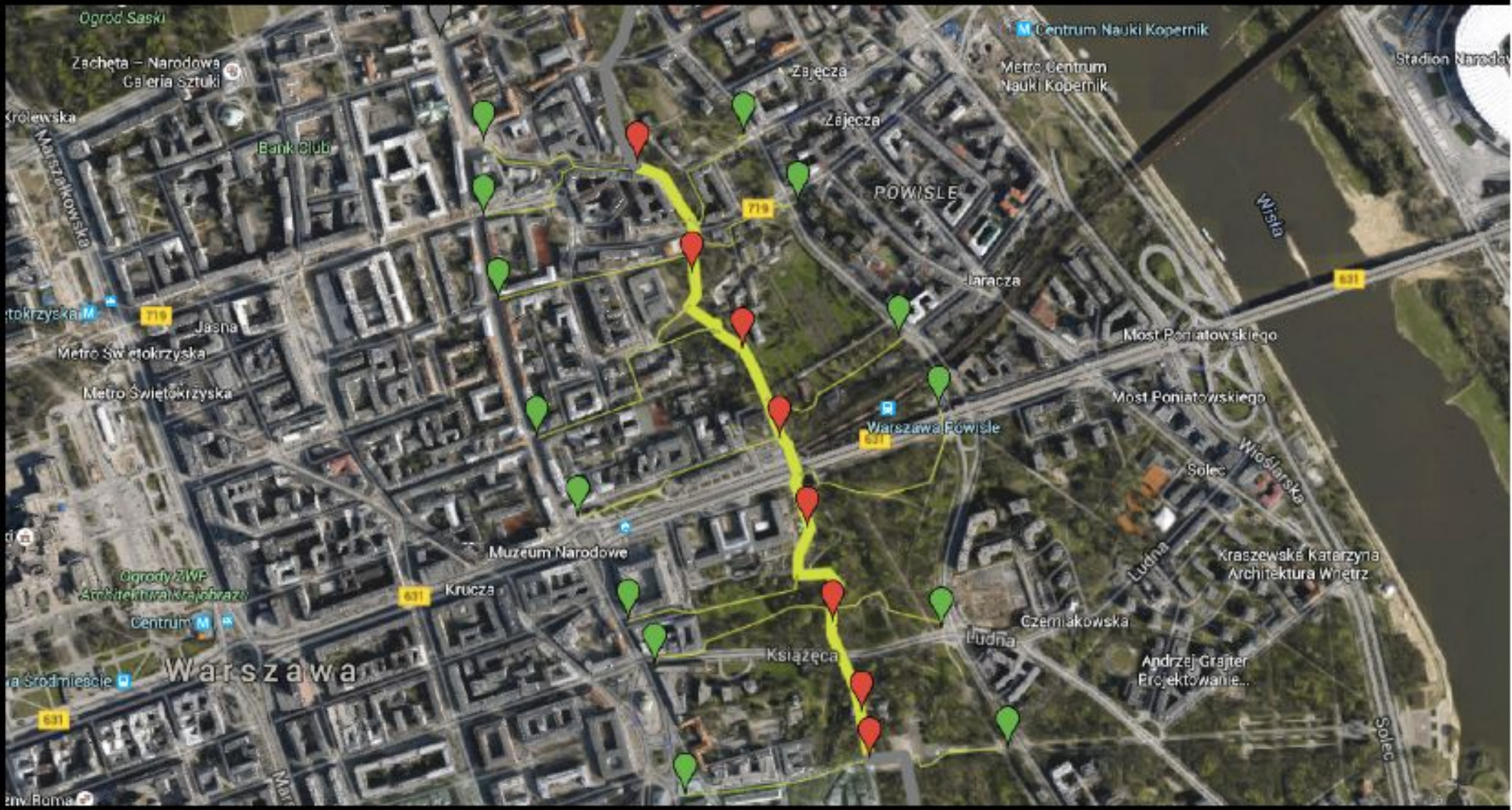
Ogród Saski
Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki
Królewska
Marszałkowska
Bank Club
Zajęcza
Zajęcza
Centrum Nauki Kopernik
Metro Centrum Nauki Kopernik
Stadion Narodo
POWIŚLE
Wisła
Jaracza
Most Poniatowskiego
Most Poniatowskiego
Warszawa Powiśle
Jasna
Metro Świętokrzyska
Metro Świętokrzyska
Wioślarska
Solec
Muzeum Narodowe
Ogrody ZWP Architektura Krajobrazu
Krucza
Centrum
Ludna
Kraszewska Katarzyna Architektura Wnętrz
Czerniakowska
Ludna
Książęca
Andrzej Grajter Projektowanie...
Warszawa
Solec
719
631

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Naszą propozycją jest trasa umożliwiająca równolegle: aktywny wypoczynek i zapoznanie się z historią punktów charakterystycznych znajdujących się na Skarpie Warszawskiej. Opisany przez nas odcinek modelowy ma 1,3 km długości, a całość wraz z możliwym wydłużeniem w kierunkach północnym i południowym – ponad 4,5 km.

4,5 kilometrowa trasa ciągnąca się od Zamku Ujazdowskiego do punktu widokowego przy Kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny na Nowym Mieście.

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Koncepcję tę opieramy na kilku charakterystycznych pomysłach przestrzennych, modyfikujących dotychczasowe założenia dotyczące Skarpy. Naszym celem jest zachęcenie do spędzania wolnego czasu na tym obszarze większej niż dotąd ilości osób poprzez wzmocnienie funkcji komunikacyjnej ścieżki przy jednoczesnym zachowaniu klasycznych walorów parkowych przestrzeni Skarpy.

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Ławki to niezbędny element każdego obszaru parkowego. Tereny Skarpy posiadają jednak niezwykłe możliwości zaprojektowania ich na nowo w sposób nietuzinkowy i potencjalnie atrakcyjny. Umiejscowione bezpośrednio w zboczu Skarpy zapewnią zaskakujące widoki i wypełnią tę część miasta niespotykanym gdzie indziej elementem małej architektury.

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Konieczne wydaje się również ustawienie większej ilości ławek w klasycznym wydaniu. Wszystkie powinny być wyposażone w kody QR bądź pokrewne rozwiązanie umożliwiające komunikację z cyfrową aplikacją dostarczającą dodatkowych informacji o danym punkcie charakterystycznym.

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Pożądanym elementem propozycji jest podwyższenie standardu nawierzchni przynajmniej tych alejek parkowych, które będą współtworzyć główny bieg ścieżki. Proponujemy jej podział na część rekreacyjną m.in. dla biegaczy i rowerzystów oraz część spacerową, przeznaczoną dla skuszonych w to miejsce walorami przyrodniczymi i edukacyjnymi.

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Wyposażenie proponowanej ścieżki w system informacji jest najważniejszym założeniem propozycji. System ten powinien być zespolony z Miejskim Systemem Informacji.

Podzielony został on na dwie zasadnicze części:

- Tablice informujące o punktach charakterystycznych znajdujących się na ścieżce
- Kierunkowskazy zapraszające na ścieżkę z zachodu (Nowy Świat, Plac Trzech Krzyży) i wschodu (Powiśle, Solec)

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Wzornictwo tak kierunkowskazów, jak i tablic informacyjnych pozostaje kwestią otwartą.

W naszym gronie braliśmy pod uwagę skomponowanie ich w formach nawiązujących do wykreowanych naturalnie, jak np. głazy narzutowe czy skamieliny, albo w formie sztuki współczesnej, tworząc tym samym dodatkowy walor w postaci otwartej galerii artystycznej.

Ważnym czynnikiem decydującym o ich formie jest wpisanie się w kontekst otoczenia.

Park Ujazdowski

Jazdów

Frascati / Prusa

Ścieżka rekreacyjno-turystyczna

Wyznacznikami powstałego systemu informacyjnego powinny być czytelność i zwięzłość przekazywanych treści.

Ponadto może ów system pełnić również funkcje terenowej gry miejskiej.

1965

Centralny Park Kultury im. Rydza-Śmigłego

Park powstał w latach 1952-1964 wg projektu Aliny Scholtzówny, Zygmunta Stępińskiego, Longina Majdeckiego i do roku 1992 nosił nazwę Centralny Park Kultury, który opierał się na adaptacji i modernizacji historycznych założeń pałacowych i parkowych położonych na skarpie i przekształceniu ich w miejskie tereny wypoczynkowo-rekreacyjne.

Aleja Na Skarpie

Jedno z najciekawszych i zarazem niespełnionych zamierzeń związanych ze Skarpą Warszawską. Pomysł sięga czasów I wojny światowej; zakładał wytyczenie wzdłuż górnej krawędzi Skarpy nowej osi kompozycyjnej Śródmieścia, będącej połączeniem bulwaru i eleganckiej alei spacerowej, obrzeżonej pasami zieleni. Miała się zaczynać na Sewerynowie i dalej biec na tyłach Muzeum Narodowego, Sejmu, Ujazdowa, Puławskiej aż do Królikarni.

Na Skarpie

Pałace Branickich

Pod koniec XVIII wieku w miejscu tym znajdował się założony przez księcia Kazimierza Poniatowskiego ogród zwany "Na Górze", zaprojektowany przez Szymona Bogumiła Zuga. W 1779 roku według jego projektu wybudowano tu letni pałacyk, znajdujący się dziś przy al. Na Skarpie - Biały Pałacyk na Frascati.

Willa Pniewskiego

W latach 1934-35 architekt Bohdan Pniewski dokonał znacznej przebudowy i adaptacji budynku dawnej loży masońskiej na swoje mieszkanie i pracownię.

Od 1966 roku willa pełni rolę siedziby Muzeum Ziemi.

Żurawka

Wąwozem biegnącym ul. Książęcą uchodziła do Wisły struga – Żurawka. Zbierała wodę ze źródeł przy ul. Kruczej i Brackiej. Rzeczka ta płynęła z okolic dzisiejszych ulic Lindleya, Oczki i Nowogrodzkiej, gdzie znajdowała się podmokła łąka zwana Żurawieńcem. Płynęła środkiem ul. Żurawiej, która zapewne wzięła nazwę od imienia strugi.

PARK ADMINISTROWANY PRZEZ
MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE
REGULAMIN PARKU

Ogrody „Na Książęcem”

Ogród "Na Książęcem" zaprojektował dla księcia podkomorzego Kazimierza Poniatowskiego latach 1776-1779 architekt Szymon Bogumił Zug. Był to park rezydencjonalny o charakterze sentymentalnym, pięknie położony - częściowo na urozmaiconym terenie skarpy warszawskiej, a częściowo już na terenie płaskim. Składał się z części geometrycznej, z aleją główną i tarasami usytuowanymi na skarpie oraz z części bardziej dzikiej, naturalnej, z niewielkim stawem i wyspą.

1786

Ogrody „Na Książęcem”

Park ozdabiały budowle tzw. małej architektury, m.in. Domek Imama, minaret, który przetrwał do 1944 r., Pawilon Chiński, loża masońska (po stronie południowej) oraz - w skarpie, pod ziemią - rotunda zwana Elizeum. W Warszawie opowiadano legendy o wspaniałościach i zbytkach książęcych ogrodów - podobno były tam oranżerie, z których na stoły księcia trafiały ananasy i inne egzotyczne owoce, a na wysepce na stawie, w tzw. małpiej kolonii hodowano małpy.

Elizeum

Budowla w typie maison de plaisance (domu przyjemności), jedynym z zachowanych pawilonów ogrodowych wchodzących w skład kompleksu ogrodu na „Książęcem”. Elizeum było zakomponowane na planie centralnym, zamknięte z czterech stron półkolistymi niszami i przykryte kopułą udekorowaną wewnątrz sztukaterią.

Elizeum

Część centralną na dwóch kondygnacjach obiegały korytarze ze sklepieniem kolebkowym. Wnętrze doświetlone było kiedyś przez okrągły otwór w sklepieniu, na którym stała zewnętrzna latarnia na rzucie ośmioboku, o kształcie przypominającym pawilon chiński. Pierwotnie do Elizeum prowadziło wejście przez sztuczną grotę.

MUZEUM
WOJSKA

PKP Warszawa Powiśle

Przystanek początkowo miał się nazywać *Warszawa Skarpa*. Wybudowano go w latach 1954-1963, według projektu Arseniusza Romanowicza i Piotra Szymaniaka. W trakcie budowy rozebrano część zabytkowych neorenesansowych pawilonów przy wiadukcie mostu Poniatowskiego, co jednak w pewnej mierze zostało zrekompensowane wysoką jakością architektoniczną nowego budynku, a szczególnie niebanalnym kształtem zadaszeń peronów.

Smolna 8

19-piętrowy wieżowiec stojący na miejscu przedwojennego Instytutu Oftalmicznego, zaprojektowany w 1964 roku przez Jana Bogusławskiego i Bohdana Gniewiewskiego. Budowę wieżowca zakończono w 1976 roku. Był to jeden z pierwszych wysokościowców w Warszawie. Początkowo miał być apartamentowcem dla cudzoziemców. Mieszkania były sprzedawane za dewizy. Najwyższe 2 piętra przeznaczono na kawiarnię „Akropol” (później „TopFloor”, obecnie zamknięta).

Vauxhall, czyli Foksal

W 1776 urządzono w tutejszych ogrodach miejsce rozrywki dla zamożnych mieszkańców Warszawy, nadając mu angielską nazwę "Vauxhall", będącą określeniem istniejącego ogrodu w Londynie. Otwarcie nastąpiło 15 maja tego roku – ogród czynny był w czwartki i niedziele, w 4 pawilonach symbolizujących pory roku znajdowała się gastronomia, jedzenie można było nabyć też w namiotach. Wstęp kosztował 4 złote, 8 zł zaś wstęp do pawilonu, gdzie odbywały się przedstawienia teatralne, koncerty i popisy ekwilibrystyczne.

Vauxhall, czyli Foksal

Ogród był iluminowany, szczególnie z okazji balów i redut. Wszystkiemu towarzyszyła muzyka w wykonaniu dobrej orkiestry.

10 maja 1789 Jean-Pierre Blanchard dokonał w tym miejscu pierwszego w Warszawie lotu balonem. Innym razem linoskoczek i konstruktor Jordaki Kuparentko wzniósł się na balonie wykonanym z afiszów teatralnych, a powietrze podgrzewało palące się łuczywo.

1808

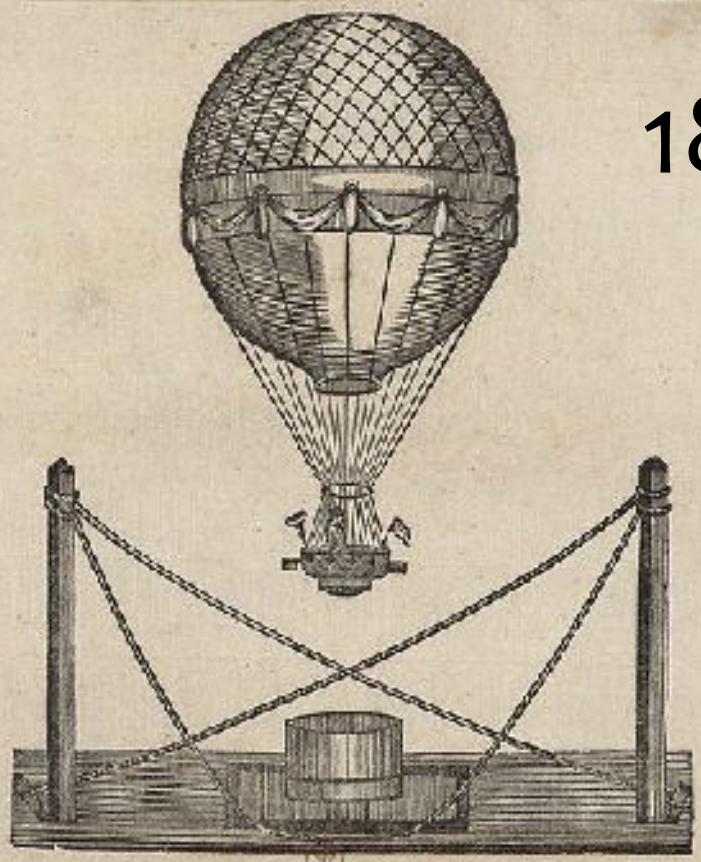

ZA POZWOLENIEM ZWIERZCHNOŚCI.

JP. JORDAKI KUPARENTKO

ma honor donieść Prześwietney Publiczności, iż

W TYCH DNIACH

Z OGRODU FOXHALOWEGO

NA NOWYM ŚWIECIE

BALONEM

PRZEZ SIEBIE WYNALEZIONYM

TRZECIA NAPOWIETRZNA PODRÓŻ

ODBĘDZIE.

Panujące ulgodnione y bez Tamtych, Prześwietney Publiczności, kie-
dy przed dwoma laty zaszczycony, wzięciem przytomnością pierwszy raz
Balonu moiego; ukontentowanie wszystkich.

Przekonawszy się w Wilnie, uprzeiney pokazy odbył dowód. Teraz ten obiecuiąc dokazać
swoim doskonałszy z urządzeniu swoy napowietrzney podróży, ufaiąc sobie
podobieństwo, iż bez uszczerbku zdrowia i mego Balonu szczęśliwie z nowy
miesiąc, ten stępnie raz na Ziemię Ich zgromadzenie kiedy Balonem na
nowe światy.

JPan Regnier, chcąc tak kiwidkiem z nazwisk bardziey interesuiące
opatrzyć nowe z swoiemi sobie przyiacioł instrumenta meteorologi-
czne, dla wygody z nich widzenia się o wysokości, do ktorey Balon
swoy wyniesiony z Ziemi, i spuszczenie powietrza, ułatwi z nazwiskiem
w stopie w zmiarkiem w dwoch gondolach, gumowego zaopatrzenia, na-
miany dla doświadczenia co do głosu i elektryczności w tey wyższey wiadomości
powietrza.

Dzień ten ogłoszony będzie przez wystrzały z pod JPana Koparentki prawy
trzy po publicznie ogłoszony będzie.

Miejsce dla bliższego widzenia Balonu wygodniey przedtem będzie.

CENA MIEJSC

Pierwsze miejsce Zł. Po. 6. — Drugie Zł. 4. Trzecie Zł. 2.

AVEC LA PERMISSION DES AUTORITES SUPERIEURES.

Mr JORDAKI KUPARENTKO

a l'honneur de prévenir le Public

QU'IL FERA, UN DE CES JOURS

AU JARDIN DE VAUX-HALL

AU NOUVEAU MONDE

LA TROISIEME ASCENSION AEROSTATIQUE

AVEC UN

BALON

DE SA PROPRE INVENTION.

J'ai la mémoire toutes accents des bontés dont le Public daigna me
combler, il y a deux ans, lors de ma première Ascension j'ai réitéré cette
expérience à Wilna où j'ai fait mon Ballon avec le plus grand succès.
A présent plus exercé et plus instruit dans la conservation de l'Aérostat,
j'ose me flatter que, n'ayant épargné ni dépenses ni peines pour rendre mon
Ballon encore plus parfait, je pourrai compter sur des succès égaux, et que le Public voudra
bien m'honorer d'une semblable présence.

Mr. Regnier voulant rendre cette expérience plus intéressante, aura la
bonté de me pourvoir d'instrumens météorologiques, pour pouvoir tirer
connaissance sur la hauteur à laquelle mon Ballon sera élevé, sur la qualité
de l'air suivant des diverses, et les degrés de sa température, ainsi
bien, que pour faire des observations sur le son et l'électricité dans ces
régions diverses de l'Atmosphère.

Le jour de l'Ascension sera publié par le son de trompettes.
Les places pour les Spectateurs seront très commodément arrangées.

PRIX DES PLACES.

Premières places 6 F. — Secondes 4 Fl. — Troisièmes 2 Fl.

Pałac Gnińskich

Przy ulicy Tamka 41 są właściwie dwa zabytki. Potężny mur to pozostałość zamku Ostrogskich - nigdy nieukończonej rezydencji, której budowę rozpoczęto w 1597 r. kasztelan krakowski ks. Janusza Ostrogskiego. Natomiast stojący na szczycie gmach, zrealizowane około 1681 r. dzieło Tylmana z Gameren, tak naprawdę nie jest pałacem, tylko ozdobnym pawilonem kuchennym właściwego pałacu podkanclerzego koronnego Jana Gnińskiego.

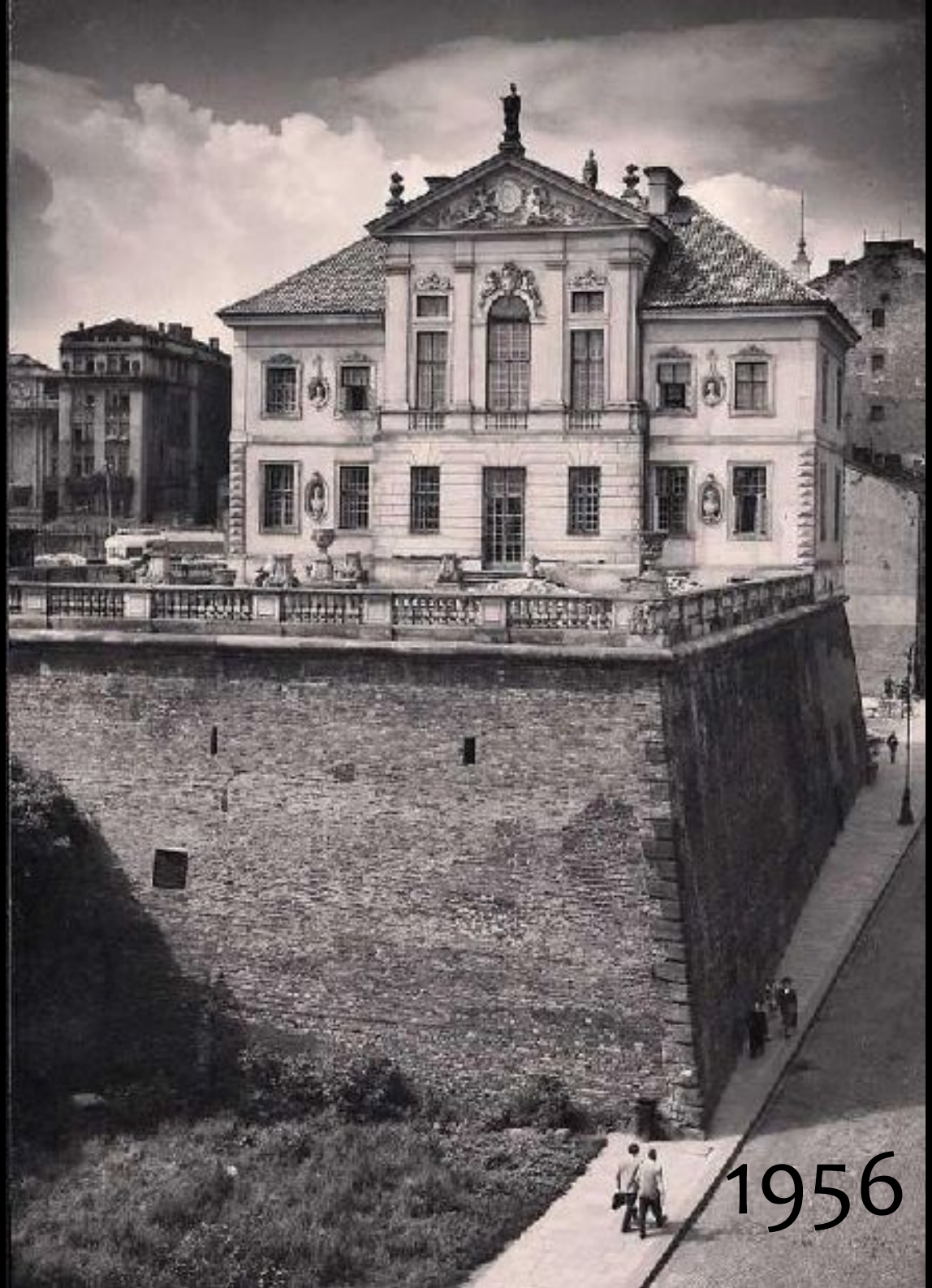
1956

Coca-Cola

Zmiany jakościowe

w przestrzeni Skarpy Warszawskiej

Zmiany jakościowe w przestrzeni

- Uporządkowanie małej architektury i nadanie jej wspólnych mianowników przy ścieżce, jak i jej zapleczu
- Ujednolicenie nawierzchni ścieżki, składającej się z pasa rekreacyjnego przeznaczonego do uprawiania sportu i części spacerowej
- Wydobycie walorów krajobrazowych, w tym zaniedbanych osi widokowych

Zmiany jakościowe w przestrzeni

- Zapewnienie osobom korzystającym ze ścieżki zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego w postaci pawilonów usługowych z toaletami (?)
- Zapewnienie oświetlenia otoczeniu Skarpy
- Wyróżnienia świetlne drzew wzdłuż urwiska Skarpy (podświetlenia od dołu koron drzew)
- Ustawienie większej ilości ławek przy ścieżce i jej otoczeniu

Zmiany jakościowe w przestrzeni

- Umiejscowienie ławek w łagodnych zboczach Skarpy
- Wykreowanie jednolitej charakterystyki obszaru Skarpy w oparciu o spójny system informacyjny kojarzący się z nią jednoznacznie dzięki swemu wzornictwu (w powierzchni i na tablicach)
- Powiązanie systemu informacyjnego Skarpy z Miejskim Systemem Informacji (wyróżnikiem zielona kolorystyka)

Wisła
Skarpa

rzec Gdański
Ratusz Arsenał
Świętokrzyska
Nowy Świat -Uniwersytet
Centrum Nauki Kopernik
Stadion Narodowy
Dwor W
tram
tram
tram
Skarpa
tram skm KM
Wisła
tram
skm KM
tram
tram KM
tram
ONZ
Centrum
Politechnika
Pole Mokotowskie
Racławicka
Wie

Źródła

- Typowawa, http://typowawa.tumblr.com/
- Fotopolska, http://warszawa.fotopolska.eu/
- Tożsamość miasta,

  http://tozsamoscmiasta.blogspot.com/
- Na Skarpie – Droga Kultury, http://drogakultury.waw.pl/
- Mapa ścieżki https://www.google.com/maps/d/edit?mid=zF6K_Ap6

Źródła

- http://zielonanews.pl/
- http://jorbigomez.blogspot.com/
- playfullyanachronistic.tumblr.com
- Jordaki Kuparentko 1808, Bibliothèque nationale de France
- Fotografie Skarpy: Piotr Reterski

Wykorzystane materiały i źródła:

Neon "Skarpa" http://typowawa.tumblr.com/

Nagłówek "Skarpy Warszawskiej" http://drogakultury.waw.pl/category/wiedza/

Powojenny plan zagospodarowania Śródmieścia http://tozsamoscmiasta.blogspot.com/

Projekt ścieżki, opracowanie Piotr Reterski, wykonane w Google Maps
https://www.google.pl/maps/@52.2395002,21.0186817,14z/data=!4m2!6m1!1szF6K_Ap69sJQ.kUtPaQYzSkNE?hl=pl

Współczesne fotografie Skarpy - Piotr Reterski

Fotografie archiwalne - Fotopolska http://warszawa.fotopolska.eu/

Przykłady ścieżek i ich oznaczeń - http://taylsonmoraes.tumblr.com/ ;

http://www.doooor.com/thread-12283-1-1.html

http://12dhpioruny.manifo.com/

Obraz

"Widok znad stawu na skarpę w Ogrodzie na Książęcym" Z. Vogel, 1785/1786

Afisz lotu balonowego - Jordaki Kuparentko 1808 - Bibliothèque nationale de France

Grafika Wisła - Skarpa - http://drogakultury.waw.pl/skarpa-warszawska/

Schemat sieci metra uzupełniony o umiejscowienie skarpy - Piotr Reterski

Dziękujemy za uwagę.

FUNDACJA CULTUREshock

Przygotowali:

Martyna Cziszewska

Dorota Pełszyk

Piotr Reterski

Prezentacja powstała na warsztatach „Projektowanie przestrzeni publicznej uwzględniające potrzeby osób w wieku 60+ (na przykładzie wybranego obszaru Skarpy Warszawskiej)", prowadzonych przez Joannę Porębską i Adama Jankiewicza, realizowanych w ramach projektu **„Laboratorium miasta: Skarpa Warszawska"** przez Fundację Culture Shock.

Patron: kampus

Partnerzy: Otwarty Jazdów, CBR, Państwo Miasto, PM

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

zakochaj się w Warszawie dojrzałej